

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reformstatuten des Augustinerchorherrenstiftes St. Peter in Waldsee 1492 u. 1495 - Cod. St. Märgen 4

[Waldsee], [um 1595]

Carta reformationis

[urn:nbn:de:bsz:31-161063](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-161063)

891
Sequitur Carta reformationis et visi-
tationis monasterij Sancti Petri In Wal-
see. Ordinis Sancti Augustini. Canoni-
coꝝ regulariũz dyocesis Constan-
ciensis.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis feliciter
amen. Nos Thomas dei et Apostolice sedis gra epus
et ppositus Constan: Vniuersis et singulis quoz
interest seu interee poterit quomodolibet in futurũ.
Salutem in dno sempiternam. Caritati vꝛe notum
re cupimus per pꝛesentes Quod nos aucte noꝛa ordina-
ria vna cum venerabilibꝫ et eximijs dominis. Vito p-
posito monasterij In Wengen oppidi Vmni Ordinis
S: Augustini Canonicoꝝ Regularium reformatoꝝ.
ac Hainrico Nithart In vtroqꝫ iure Doctore, custode
et Remharde Summer in iure Canonico Licentiate
Canonicis ecclie Constantien. frĩbz nꝛis dilectis. Ex
iniuncto nobis officio, ad crebram interpellationem
Serenissimoꝝ principum et dnoꝝ Friderici Impera-
toris Et Maximiliani Regis Romanoꝝ semp Augusto
ꝝ. Illustris
M

2. Illustriſſiq; Sigismundi Aſtrig zc Archiducis Dnoꝝ
 nroꝝ colendiſſimorum atq; ſeduloſ clamores et famas
 multorum. Prefertim nobilis et generoſi Domini Joan.
 nis ſunioris Cappiferi de Walpurg. accedentes Mona-
 ſterium beati Petri pꝛincipis Aꝑloꝝ in Waldſee ordinis
 Scti Auguſtini Canonicoꝝ Regularium nre Conſtan-
 oꝝ. ut Viſitationis actum pꝛit ſacri canones cenſent pa-
 gere. Eidemq; Monafterio tam in ſpiritualibꝝ qm̄ tem-
 poralibꝝ opportune conſulere valeamꝝ. Vocatis pꝛiꝛ
 in huiꝰmodi actꝝ exordio. honorabilibꝝ et religioſis deuotis
 nobis in xꝑo dilectis Luca ꝑꝑoſito et Conuentualibꝝ ꝑli-
 bati ꝑſeſſis dicti monaſterij in Waldſee, nos ad id ſponte ſua
 humiliter et deuote rogantibꝝ. In primis ab eisdem ꝑꝑo-
 ſito et conuentualibꝝ ꝑꝑꝛibati monaſterij in Waldſee ſing-
 ulater ſingulis, cuiuſq; eozꝝ ſuramento medio ad ſancta
 dei ewangelia ꝑſtito. manu corporaliter tacta, et ſub atte-
 ſtatione conſcientiarum ſuaruꝝ. diligenter et attente ꝑꝑꝛi-
 tendo Inuenimꝝ ꝑſatum monaſterium reformationis
 miniſterio multipliciter indigere. Propter quod ex ꝑ-
 ſtoralis nobis debito officij Reſormanda corrigendaq;
 imbi

90

inibi ad lineam rectitudinis statutis et ordinationis redi-
 cere curauimus subnotatis. Verum quia iuxta preceptum
 Domini cum primum querere regnum dei principalis de-
 bet esse sollicitudo preteritum personis regularibus. Ideo ordi-
 namus et statuimus, ut diuinum officium in omni loco, eius
 morum grauitate ac reuerentia clare et distincte cum de-
 bitis pausis et inclinationibus: exclusis clamoribus et discan-
 tibus, tam legendo quam cantando deuotissime persoluatur
 ita ut dum psalmi cantantur, fiat pausa in medio psalmi ver-
 sus, ut plenum silentium faciliter aduerti possit. Et uno
 uersu terminato, statim sequens subiungatur, ita ut cui-
 uslibet versus ultima syllaba ab utroque choro perfecte au-
 ditur possit. Anniversarie quoque missae atque fundationes
 alie fideliter et sine diminutione expediantur. Adiciamus
 etiam ut nullus in diuino officio se audeat absque speciali
 licentia absentare. Et si quis ingressurus ad chorum ad
 principium horarum cum ceteris non venerit, pro huius-
 modi negligentia satisfaciat, stans inclinus in medio cho-
 ri donec presidens sibi signum ingrediendi dederit. Volu-
 mus etiam ut sacerdos publicam missam cantans, prefa-
 tionem.

fationem et dominicam orationem cum deuotione a prin-
cipio vsq; ad finem ut moyses est cantet.

De Confessione.

Quia aut ignorantia aut humana fragilitate impe-
lente, quotidie labimur in peccatum, necesse habe-
my recurrere ad salutaris penitentis medicinam. **F**oro
Domino pposito iniungim; seriose: quatenus frs id-
oneos animarum Zelatores, qui ceterorum frim
confessiones audiant prout sibi visum fuerit constitui-
at, qui sciant pro modo culparum penitentiam consi-
tentib; iniungere salutarem. **D**ominus quoq; ppositus
qui de suor; filioꝝ animanib; maximaz curam gere-
re debet ut saluent; notabiliores excessus cont; regu-
laris vite obseruantiam sibi retineat in foro penite-
tie audiendos. **E**t ut plenig frim saluti consilere vale-
at. volum; et ordinam; ut quelibet persona professa,
ad ming semel in Aduentu dñi, et semel in quadra-
gesima de suis pctis dño pposito specialiter de pctis
et casib; grauiorib; fidelem faciant confessione. **E**t co-
fidentes pmissio signo confessionis corde contrito et
humiliato

91
humiliato corpore genibus flexis debent confiteri.

De preposito.

Quia Dominus prepositus iuxta doctrinam suam prece debet discipulis verbo videlicet salutaris doctrinam et exemplo religiose vite, et secundum Regulam S. Augustini Circa omnes seipsum bonorum operum prebere debet exemplum Ideo Dominum prepositum huius monasterii, cui anima cura magis est commissa exhortamur in Domino Iesu Christo. quatenus primo et principaliter nequissimum proprietatis vitium, tam in se quam in fratribus eudat et radicitus abscindat. Fratres in vite necessariis negligendos non ducat. Ipsis in vino, victu, cibo, vestitu aliisque regularibus et singulis necessariis provideat honeste et condecorate, et providere habeat et debeat. Nulla pecuniarum distributio inter Canonicos in monasterio residentes fiat, cum talis distributio a personis regularibus summe cavenda, a vitio proprietatis non videatur fore aliena. Quicumque autem canonicorum regularium huius loci, rem collatam aut quovis modo alio acquisitam celaverit, vel periculum aut.

aut hereditem sibi usurpare p̄sumpserit, is furti iū.
dicio iuxta tenorem regulę condemnnetur.

Preterea volumus ut pietantias deponere et ab
eis remouere, easdemq; qualescunq; Prelato p̄
assignare debeant. Permittimus tamen qđ officia
les deputati pecunias moderatas aut alias res ad
eorum p̄tinentes officia licentia p̄positi apud se
retineant si et inquantū necessitas p̄ ipsorū officiorū
debita executione, ipsas res aut pecunias erigit
et requirit. Reseruata vero ab ipsis officiis et mi-
nis necessaria reponere studeāt in comuni. Simi-
liter comedat cum fratrib; in comuni refectorio;
nisi ex causa rationabili p̄ tempore excusetur. Et lecti-
onem audiant a principio vsq; ad finem, ut regula
ponit. Cum acceditis ad mensam res. Et sic contin-
gat ipsum refici extra refectoriū etiam in p̄sentia
laicorū lectionem audiat saltem in principio et fine.
Cellam etiam hēat in cōmuni dormitorio quam in-
habitet in ipsa dormiendo quanto frequentius potest.
et vigilado sup gregem suū sicut pastor bonus. In quo si-
militer

92
 militer om̄s fr̄es dormiant, nisi infirmitas aut sene-
 ctus id facere phibuerit. Singule cellule in anteriori
 parte sint aperte, vt ab intra videri possint.

Lucerna etiam in dormitorio noctis tēpe vsq; ma-
 ne iugiter ardeat, cui p̄uidere debet custos. Sit etiā
 constitutus in officio diuino nocturno pariter et diurno.
 quātūz rei familiaris occupatio pmittit. **V**estibz
 vtatur iuxta sue religionis decetiam p̄ut scribit̄ in
 regula. Nō sit notabilis habitus v̄er. Et alij fr̄es si-
 mili exemplo allitiant̄, conformādo se in sc̄s̄c̄ita,
 forma et colore vestium prelat̄is sui ordinis reformat̄is
 Comensatiōes, Coniūniā, choreas ac invitatiōes p̄sona-
 rum seculariūz precipue mulierū et virginū ad eadē con-
 uia infra extra septa monasterij a Dño p̄posito et alijs
 p̄fess̄is huius loci omnino fieri phibem̄. Non tamen
 per hanc nostram phibitionē intendim̄ potestātē domini
 prepositi taliter restringere, quin secl̄sis omnino milie-
 ribz honestas personas sibi et monasterio vtiliter serui-
 entes valeat ad domū et mensam suam oportunistē
 poribz invitare. Similiter et hospitibz supervenientibz
 et peregrin-

et peregrinis secundum status eorum congruentiam ac facultatem monasterij de necessarijs victus hospitalitatis gratia honeste ac decenter provideatur. Canes non habeat per venationem aut alias secum currentes ad loca conventuaria. Neque aves cuiuslibet generis. Item omnes ludos maxime taxillorum seu tabernas propter varia pericula exinde convenientia infra monasterium fieri non permittat.

Provideat etiam de fir. **De clausura.** **Q**uia clausura ita ut non pateat ingressus pro-
narum secularium praesertim mulierum ad dormitorium
Refectorium Ambitum et chorum. Similiter in mensa pro-
posam servientium ostentationem seu credentiam nec non in
processionibus et in altari, summa cum diligentia deinet
personas seculares a se in dictis locis ipsas remouendo
Disponat etiam locum capitularem per quotidianis
capitalis et culparum recitationibus celebrandis quae
ipse cum suis fratribus quotidie et quanto frequentius po-
terit visitet. **P**rovideat etiam Dominus propositus, ut si-
lentium fratres semper teneant: In Oratorio, Refectorio,
Dormitorio, Ambitu, et a signo prolezione quod fit ante
te comp

te completoriuz vsqz mane post Capitulu, et audito sigo ad.
 tertiam, iteru silentiuz teneat vsqz post nona. **A**ndieby vero
 ieiunij solunt silentium post sexta et loqui possunt vsqz ad
 vespervas. **V**esperis vero silentiz teneat vsqz post cenam
 et tunc loqui iteru possunt vsqz nonis qd fit p lectione ate
 Completoriuz. **E**t dñs pposito similiter post Completoz.
 cu ceteris friby silentiu fideliter obseruet, nisi vrges cau-
 sa alius exposcat in dictis tamen locis cum neces fuerit
 loqui poterint vnica orne et imperfecta. **A**tem plati
 nulla causa ardua sine consensu capituli aut sanioris
 partis expediat vel concludat. **E**t nobis singulis annis
 faciat fidelem ratione ac capitulo de omibz p euz expe-
 ceptis et expositis ipsiqz moesterij, et hoc similiter fiat
 ipsi pposito ab omnibz officialibz in p'sentia deoz aut
 trium de Capitulo.

De Abstinentia.

Et quia Canonici regulares sub regla **S.** Augusti-
 ni militates, carne suaz abstinētia esce et poty
 qntu valitudo pmittit domare dnt, tamen vt in hoc circa
 victu aliqua deformitate teneat. **A**deo ordino vt dñs ppo-
 sito et oes p'sone regulares infiris et debilibz exceptis sin-
 gulis

gulis sextis ferijs p totum annum ob reuerentiã et
memoriam dominice passionis, in cibus quadragesima
liby vnica refectioe otenti ieiunent, **D**um vero sint
extra Conuentus proprium etiam ieiunent, sed uti pos
sunt lactinijs situnc illis vtantur hij cum qby com
medunt. **Q**uartis vero ferijs p totum annum a car
niby abstineant, et pilmentarijs cum caruiby aut
quine carniũm coctis. **S**imilit^r feria **S**ecunda in re
fectorio ab esu Carniũm abstineant excepto die nata
lis dñi. **I**n quamcumq; diem hoc festum venerit, quo
propter eig dignitatẽ carnes comedere possunt. **E**tra ta
men Refectorij in p̄sentia hospitũm notabiliũ, p̄laty
poterit feria secunda cum fr̄by super esu Carniũz
dispensare. **I**n **A**duentu etiam dñi et in **S**abato
ante ipsum **A**duentum, ac in **V**igilia sancti **A**ugustini
necno **C**orporis **C**hri cum oĩs ac lactinijs ieiunet
Ferijs vero secunda et tertia **Q**uinquagesime similiter
in quadragesimaliby ieiunent. **A**lia autem ieiunia ab ec
clesia instituta sicut ceteri xpi fideles obseruare tenet.
Item a festo **P**asche vsq; ad festum **M**ichaelis
ante

ante vesp̄eras qui voluerint bibant, tamen silentio in lo-
 co p̄ p̄positum deputato, et facto signo s̄legant omnes.
 Ante Completorium vero collatio legat̄ hora sua sine po-
 t̄a, nisi in dieb̄ ieiunior̄, tunc de v̄eis alias non, vel q̄n
 petunt licentiam, pot̄o non denegat̄.

De licentia exeundi Monasterium.

Sicut personis regularibus frequens mansio in mo-
 nasterio spiritualis vite maximum prestat iuu-
 mentum: sic exiit a monasterio et secularibus personis con-
 versatio prout experientia docet deuotionem minuit, et aliquo-
 tiens totaliter extinguit: Ad hoc volumus et ordinamus
 dominus p̄positus aut Decanus, raram concedat fratribus monasterium ex-
 eundi licentiam, nisi ex euidenti necessitate aut utilitate
 Egressuro vero p̄figatur terminus petens, infra quem
 si cessantibus impedimentis legitimis redire neglexerit tam-
 quam fugitiuus ordinis p̄ omnia puniatur. Egredien-
 tes autem utantur mitris simplicibus vel pileis, palliis
 et cappucis seu cappis pluuiialibus cum soccijs et alijs
 vestibus ordinatis, que deuotionem atq; regularis vite coram
 laicis honestatem indicant. **F**res exeuntes ad p̄...
 ias se.

ias se honeste et religiose verbis, factis et habitu cōseruet
Tabernaculis non intrent ad ibidem bibendum et resursum. Sacra-
menta ecclesiastica populo gratis ministrent et nihil p̄ his
exigant aut extorqueant, quia talia videntur Symoni
ac̄ p̄ r̄uitatis labem redolere. Verūtamē liberalit̄
oblata et ex consuetudine fidelium debita recipi p̄nt, et
accepta p̄posito dñi consignare. Indulgentias non p̄-
nuncient indiscretas. Domino p̄posito aut̄ cui ipse
commiserit fidelem et integram de p̄ceptis eorū oblatio-
nibus facere debent rationem. Interim dñs p̄posito
quāntoties poterit in dictis parochiis presbiteros secu-
lares institui p̄curet. quia omnino nō expedit ani-
mabus fr̄m extra monasterium euagare.

B Altheorum vsus ext̄mo. **De Balneo:**
nasterium nunq̄ concedat, nisi causa rationa-
bilis et vgens subsit, m̄q̄ vero cum necessitatis cau-
sa exposcit, scdm̄ p̄missionē regulę minime denegat̄
et dum concedit̄ fiat bene cūstodito pudore, et nunq̄
inter p̄sonas seculares. **De nouitijs.**

Statuumus et ordinamus, ut ex fratribus mat̄ry et
sapiens

sapiens ad lucrandas animas, et aptus instituat a Dño p̄-
posito & magistro nouitiorū, qui super ipsos nouitios om-
nino curam diligentem adhibeat, et ab eodem statuta lega-
tur, et exponantur, ac in Grammatica imbūantur. —

Ordinamus insuper ut Deca **De Duano.**
Quis auctem se uicem sibi commissam circa co-
uentum fideliter exerceat, et quod lex silentij statutis
horis et temporibus diligentissime obseruet, et ante oīa
cum summa diligentia Decanū circa diuinū officium
sit intentus. Excedentes uero contra regularia statuta
in quotidianis Capitulis puniat iuxta demeritos suorum
exigentiam. **I**n habitū sicut ceteri fr̄es ambulet
et suam inter fr̄es habeat septimanaz. Nocturnis
etiam temporibus Dormitorium et singulas claustras
cum debita diligentia custodiat et recludat aut p̄ custo-
dem recludi faciat, ac clauēs ad singulas cellas teneat,
ut quando cuique sibi placuerit, saltim singulis quatuor
temporibus singulorum cellas uisitet. Cauēat etiam
ne arma, propriū aut percussiam in illis inueniat.
et si quicquid horum inuentum fuerit, reg ob hoc carceri
iuxta

127
iuxta arbitrium Plati mancipet? **E**dem volumus cont
eos qui minuscula, elogias aut amatorias literas, seu
quascumque res quas fratres darent vel accipient absque
licentia sui superioris aut obseruaret eadem, recipiat
et prouideat ut prefatum scrutinium absque difficultate
fiat. **V**olumus ut scripta vel ciste intra vel extra dor
mitorium absque Domini prepositi permissione que tamen sine
causa rationabili non concedat. **N**isi quod seraturis fir
ment. **E**t quia contingit Decanum ex rationabili
causa extra Conuentum plerumque remanere, ne interea
propter ipsius absentiam fratres debita destituant custo
dia: **V**olumus et ordinamus ut Dominus prepositus aliquem
ex fratribus maturum moribus constituat in Subde
canum, qui in absentia Decani curam regiminis
gerat in Conuentum, suamque diligentiam faciat circa
diuinum officium ut a fratribus cum deuotione persoluat
atque circa disciplinam regere ut conseruetur ab omnibus
fratribus locis et temporibus constitutis. **D**e cel
Cellaris sit unus de Conuentum, **lario:**
amatius, discretus, sobrius, boni fame, qui nihil
agat

96

agat nisi quod a Plato iussum fuerit, cellam habeat
 in dormitorio ubi dormiat cum ceteris fratribus, qui
 by necessaria in victu et vestitu iuxta monasterij sa-
 cultatem ad ordinationem ppositi decenter ministret.
 Claves ad singula ministranda teneat, ut cum iussu
 ppositi vel Decani, fratribus necessaria horis debitis
 ministraret, et absque murmuratione faciat que eis iniuncta
 sunt.

De infirmis fratribus

Proterea quia maxima cura esse debet pposito de
 infirmis fratribus ut provideat eis de necessariis iux-
 infirmitatum suarum exigentiam, atque de ministerio con-
 gruente. Velimus et ordinamus quod Dominus ppositus per
 suos officiales ad hoc deputandos, ipsis infirmis et
 debilibus provideat sufficienter de rebus communibus mo-
 nasterij, ut in cibo, potu, lectis, sternis, ceterisque com-
 modis ipsis necessariis nullius defectum patiantur.
 Deputet etiam Dominus ppositus talem fratrem timetum
 Decanum qui ipsis infirmis ob spem diuine retributionis
 seruet ac diligens sollicitus sit circa eorum necessaria pro-
 curanda. Legat etiam cum ipsis horas canonicas sitam
 infirmi

Infirmi aut aegroti necessitas hoc requirit nihilq; in
corporaliūm p̄uisione, aut in spiritaliūz sollicitudine
cirā ipsūm ducat negligendūm. **S**ed quia sūnt pleriq;
refugiētes labores conuēntuales, fingūt se infirmos
et sic temeritate ppria ingrediūt infirmatorz absq;
licentia p̄sidentis. **I**deo Volūm̄ quod nullo occasi-
one infirmitatis sue t̄nseat ad infirmatorz, nisi per
Decanūz cognita euidenti fr̄is infirmitate et petita
ab eo licentia pariter et obtenta, nisi tam fortiter
et acūta fuerit infirmitas quod Decani licentiam
non possēt absq; periculo expectare. **D**omūz vero
aut stūbam pro infirmis fr̄ibz eam loco congruo de-
bere fieri deputauim̄. **S**ilentiūz etiam in infir-
torio dūm fr̄es comedūnt stricte teneatur, nisi in-
firmorum cura aliud exposcat.

Proterea licet regula beati p̄ris Augustini
debeat p̄cipue ab ipsis p̄fessoribz in singulis
suis capitulis et articulis diligentissime custodiri
Necessariūm t̄n visūz fuit **S**ac̄t̄ patribz eiusdem
ordinis, ut quedā certa, iūsta, sancta, et rationabilia

statuta

ET

statuta et **S**cte Regule minime obviantia ederentur,
 que pro amplioris regularis discipline obseruantia
 diligenti studio ab eisdem p[ro]fessoribus tam uiris quam
 mulieribus obseruarentur. Et quia talia statuta et p[ro]ci-
 pue **P**rouincialia in scriptis authenticis redacta in
 hoc monasterio minime reperimus, quod ex p[re]sidentis
 aut p[re]decessor[um] nostror[um] incuria atq[ue] negligentia credi-
 mus euenisse. Nos qui curam reformationis huius mo-
 nasterij ac personar[um] Regularium inibi degentiu[m] su-
 scipimus, cupientes ipsis de statutis rationabilibus sa-
 lubriter p[ro]uidere. **S**olumus **S**tatuimus et ordinamus,
 quatenus statuta et ordinationes que in nonnullis Mo-
 nasterijs Canonico[rum] Regularium bene ordinatis us-
 que modo habentur, et diligenti studio obseruantur, in hoc
 Monasterio quantocius t[ra]nscripta habeantur, et ab om-
 nibus et singulis personis ipsis monasterij profes[sor]ibus iux-
 ta eorundem statutor[um] declarationem futuris tempori-
 bus inuolabiliter obseruentur. **S**tutis **A**p[osto]licis et p[ro]-
 uincialibus si qua edita atq[ue] alijs consuetudinibus
 huius Monasterij laudabilibus et **S**acre **R**eligioni cōsp[eci]-
 nis mini-

nis minime abrogatis, sed in sue firmitatis robore semp
duraturis. Et ut reformatio huius Monasterij ac persona-
rum eiusdem p̄pensiore studio subsequatur. Volumus
omnino quod persone deuote et experte iuxta huius
Monasterij facultates eiusdem regulae et professionis
de alijs Monasterijs aut Monasterio in regularibus ob-
seruantijs bene instructe cum consensu suorum prelatorum
per Dm̄ Propositum et Conuentum huius Monasterij p̄
hac vice de nro consensu infra tempus per nos mode-
randum adiuuantur, pro aliorum informatione in hoc
loco morantur. Ad quorum instructionem predicta statu-
ta cum suis Capitulis et Rubricis, omnes persone
regulares huius Monasterij cum summa diligentia cu-
stodiant, tam in Diuino officio quam etiam in disci-
plina regulari. Rustimque atque dignum arbitramur
ut dicte persone regulares, caritatiue et honeste cum
sufficienti necessariorum p̄uisione ueluti alij huius mona-
sterij fratres pertractent, nulli quoque omnino ipsas per-
sonas audeat, uerbo, signo, uel facto aliquatenus p̄tur-
bare, Contra facientes per Decanum aut etiam Proposi-
tum pena

tum pena condigna iuxta ipsius culpe et excessu exigenti-
 am irremissibiliter percellent. **I**nsuper volumus et
 hortamur dominus ppositus ut in augmento boni gregis
 gaudeat, venientibus conuersionis causa legitima regula-
 ri probatione pmissa libens et ppter Deum suscipiat, eosq;
 paterne foueat, misericors et pius ad omnes existat, verba
 salutaria ac admonitiones cunctis pponat, victum
 vestitum, libros tam pro choro qm pro fratribus psalteri-
 psalteria absq; personarum acceptione ordinet atq;
 procuret. Nulliq; extraneo libros monasterij concedat
 nisi meliores aut aequiuales aut competens vadi-
 um loco ipsorum in deposito reponantur. **N**otabiles of-
 ficiales non constituat sine scitu aut voluntate sal-
 tim saniorum. **V**olumus insuper omnia statuta et sin-
 gulas ordinationes Dni Benedicti pape xij de censibus
 puentibus, redditibus, fructibus, et obuentibus recipien-
 dis distribuendis et conseruandis: de debitis contra-
 hendis et de rationibus reddendis, tam per dnm ppositum
 quam huius monasterij officiales exacta diligentia ob-
 seruari. **Q**ualiter autem tam Dns ppositus quam
 cuncti

cuncti alij fr̄es se in choro in diuino officio regere de-
beant, stando, inclinando, sedendo, genuflectendo, et
de accessu ad mensas et recessu, et de ministroꝝ reser-
tione, de mōo capitulari culpas dicendi, et discipli-
nas aliasq; penitētiās suscipiendi. De mōo cōmuniā-
di et quotiens, De habitu quoq; deniq; conuersoꝝ, et
de omnib; alijs deinceps per nos ordinandis et que in
presenti carta expressata non fuerint, et in statutis
regularib; que in Monasterijs bene reformatis ha-
bentur clare patet. Ad quoz ceremonias volumus om-
nes personas huius Monasterij regulares conforma-
ri ut supra dictum est.

Reterea Dm̄ prepositū exhortamur In dño
Ihesu xp̄o et monem; atq; requirim;. q̄ts re-
gulam beatissimi patris Augustini verbis compē-
diosam, sententiāꝝ vero pondere grauidam et admi-
rabili claritate refulgentem, tam in se quam in fr̄ib;
suis solerti cura ac summo studio pro posse faciat obser-
uari. Omniaq; premissa nostra, ordinationes, statū-
ta, prohibitiones ac mandata que ad honorem dei et
anima

animarū salutem pro initio reformationis personarū
regulariū huius monasterij editi sciendenda, attentā
pastorali cura quam in hoc monasterio gerit dñs ppo
sito, obseruare et fr̄ibz obseruanda p̄cipere studeat.

Nec ea p̄ suam aut Decani atq; ceterorū officilium
negligentiam transire patiatur in collapsum, quia ad
ipsum respicit quicquid a discipulis delinquit, sed oīa
et singula exacte et cum debita diligentia exequat̄ p̄
hac sua laudabili sollicitudine a Chr̄o dño grām in
presenti, et in futuro eternę vite p̄mia recepturus
Quinde omnes et singulos fr̄es huius mōsterij pre-
sentes et futuros hortamur in xp̄o atq; monemur
q̄ts dño p̄posito tanq̄ patri suo in xp̄o chariss̄. debitam
reuerentias exhibeant, in loquendo, in assistendo, eis mada-
ta, correctiones, admonitioes, ac informatioes hūilit̄
suspiciendo et charitatiue ipius facta et dicta interceptando
pro ipso salute dñm Deum deuotio exorando, vt sic caput
et membra in corpe huius Congregationis glitino sp̄g sancti
charitate firmiter vnita, in trāquillitatis pace resideat
et ḡtiz sue p̄fessionis dño deo nro reddant famulatium
Quod

quod ut fieri melius possit, omnibus modis possibilibus in-
 tercipiat^r conuenticula et parzialitates singularesq;
 familiaritates et conuentioes aut potius conspirationes
 p̄sertim in locis priuatis et angulis, similiter et otiosi
 discursus post *psalm* et lectionem regularem, et applicet^r
 fratres ad legendum et alios labores utiles, quos faciant in
 cellis suis aut locis ad hoc deputatis. **Vel** ut fratres in
 Conuentu simul maneant et conuersent^r de rebus spiritu-
 alibus et edificatorijs et non de secularibus et tempora-
 libus, ut satisfaciant regulæ quæ dicit. **Sursum** cor ha-
 beant, et terrena ac vana non querant, et dicere possit
 quod **Apostoly** in persona talius dicit. **Nostra** con-
 uersatio in celis est. **Contra** facientes et fraternum
 amorem perturbantes, dissentiones aut conspirationes
 commouentes, si admoniti semel et iterum, se corrigere
 neglexerint penis acrioribus a **Dño** p̄posito p̄cellantur.
Quod si nec sic emendare curauerint, et de p̄teruina
 et conspiratione conuicti fuerint aut confessi, etiã
 duris carceribus mancipent^r. **Et** tales inhabiles sint
 ad quodcumq; officium aut dignitatem in ordine ob-
 tinendam

tinendam, put hæc in constitutionibus Benedicti
 xij. plenig continent. Caueat tamen ppositus ne in
 quiblibet panis infligendis. Feli aut inuidij flamma
 animam urat, quia de omnibus iudicijs suis equissimo
 iudici redditury est in die iudicij rationem. Si uero
 negligens remissy aut etiam inobediens quod absit
 repty fuerit in obseruantia pmissoy, et frenum disci-
 pline p damnabilem dissimulationem ac pntiosam
 sibi et suis contra regularia ac nostro imoveris Apo-
 stolica statuta laxauerit, postq hoc ad noticiam p-
 uenerit, dignitatis atq officij sui iacturam tanq or-
 dinis preuaricator, et sue regule contemptor, pote-
 rit non immerito formidare.

Preterea quoniam ex literis Apstolis ppsibz quoz
 autentis de voluntate et consensu Guenthalii
 frivrit in Waldsee desup emanatis et alijs in huiusmodi vi-
 sitationis acti coram nobis gestis et exhibitis, plane constat,
 quod Dno Hice Horber de prepositura in Waldsee Canoni-
 ce et legitime psum, ipse quoq ppterea eiusde ppositu-
 re quasi biennialis possessor existat. Quodq nicholmny
 nonnulli

nonnulli fr̄es conuētuales p̄fati mōsterij, ad electionē
 alteris eiusdem mōsterij p̄positi antea tenere prede-
 re p̄sumperunt, vnumq̄ fr̄em eorū videlicet **Cristo-**
ferus Trogenhofer, nullit̄ et de facto eligere machinati
 s̄int, bonę memorię olim **Henrico fuchs**, vero indub-
 itato et immediato eorū p̄posito adhuc viuente, et
 ad huiusmodi p̄tensam electionem penitus dissentiente et
 quinimo omnino cōtradicente. Quāp̄pter nos vt tene-
 mur, ne inde maiora scandala et incommoda oriantur
 dicto mōsterio, oportuno iuris remedio de super consu-
 lere et p̄uidere volentes, etiam sub penis in statutis
 ordinis **Scti Augustini** contentis, districte p̄cipimus
 quatenus omnes et singuli quorū interest p̄sertim co-
 uētuales fr̄es p̄nominati mōsterij in **Waldsee** sup̄
 dicto **Luce Horber**, vero suo p̄posito et **Plato**, obedi-
 entiam, reuerentiam et honorem, tam debitos quam
 condignos iuxta tenorem regulę et statutorum suorū,
 omni mūr̄uratione, exceptiōe et cōditione semotis,
 realiter et cum effectu p̄stare teneant, neq̄ p̄terea et
 huiusmodi p̄tense electionis p̄textū ipsi **Cristofero** ad
 aliquid

102

aliquid obligati fuerunt et esse debeant. **V**olumus quod
 ut dictus **C**hristofery literas originales super annuier.
 sarijs seu pertantijs siue registra dicti Monasterij, ad ma..
 no plati seu advocati debeat quantocius consignare. **Q**uod
 q idem **C**hristofery in eodem Monasterio ueluti alio **C**on..
 uentualis de cetero stare et mihi pnt regula disponit
 uiuere debeat. **V**olumus etiam ut pmissa omnia et sin..
 gula omnibz quorum interest psertim maioribz et
 superioribz dicti Monasterij p lucida rei veritate qua..
 totiq innotescant et ad eorum notitiam deducantur
 ut pnominato **M**onasterio in quibz suis negotijs tato
 comodig valeat puidere. **De Castitate.**

Vo uero ad votum **C**astitatis, cum ult regulam
Beaty **H**ieronimy dicit. **Q**uod omnes **S**ancti
Predictent, populi frequentiam seruus dei inter cetera
 sume nociuam, et nihil omnino perniciosij periculosij
 viro religioso quam mulier, et mulieri religiose quam
 vir, quia utraq palea, utraq ignis est. **E**t prohi dolor.
 dei templa, et deo dicata edificia, nisi diligenti seruent
 custodia pstibula fiunt. **E**t ideo **S**eato **A**ugustino
 phibet

prohibet in regula. Oculum figi in feminam et in ipsa
 quoz ecclesia et ubinimq; femine sunt iubet pudicitiam
 custodiri, quia et in tactis ab immunda violatione corpo-
 ribz, fugit ipsa de moribz. Adcirco volumz ut Pposity et
 Conuenty pdicti votum castitatis iuxta dispositionem
 et Constitutione Sanctoz patrum et regule diligenter
 obseruare, seq; ab omni immundicia et fornicationis spe-
 cie studiosy abstinete debeant, ut valeant altissimo ta-
 mentibz quam suis corporibz castissime famulari.

T super Pposity et Conuenty pdicti Cauent
 diligenter, ne quis alium uerbo aut facto direc-
 te vel indirecte audeat molestare, super eo quod aliy for-
 te in uisitatione de altero dixerit, quemadmodum penam
 a nobis nisi super infligendam cupiat euitare.

Nunc autem nostraruz ordinationu, admonitionu
 statutoz, prohibitionu, restrictionu, atq; mandato-
 rum noz cartam p huius Monasterij salubri reformatioe
 p nos edita, singulis quatuor temporibz coram toto Conuentu
 p aliquem fratrem ad hoc aptum in Capitulo legi uolimus et
 mandamus, ne aliquis p ignorantia pmissoz se ualeat ex-
 celsare

cū sare. **P**reposito etiam qui p̄ tempore fuerit seriose
 precipimus, ut presentam **C**artam diligenter custodiat, nobis
 aut successoribus nostris p̄ reformatione p̄ntis Monasterij in
 sequenti visitatione presentandam. **Q**uam etiam in suis
 omnibus et singulis articulis, nulli quacūq; dignitate
 uel auctoritate p̄terq; Apostolica p̄rsulgeat, audeat
 r̄uocare. **I**n quorū omnium euidentis testimoniū
 et robur perpetue firmitatis literas, et seu cartam, presen-
 tes, et seu presentem **I**nde fieri **S**igilliq; Pontificalis
 nostri iussimus et fecimus appensione communis.
Datum in Monasterio Sancti Petri Opidi v̄ al-
 dsee. **A**nno a Natiuitate Dñi **M. cccc. lxxx**
Secundo. **M**ensis octobris die decima nona **I**nditio-
 ne decima. ~ ~

